

Vabariigi Valitsuse määruse „Töötasu alammäära kehtestamine” eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse töölepingu seaduse (edaspidi *TLS*) § 29 lõike 5 alusel.

Määruse eelnõu koostamine on ajendatud Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Eesti Tööandjate Keskliidu vahel 19. septembril 2013. a sõlmitud kollektiivlepingust, millega sotsiaalpartnerite keskorganisatsioonid leppisid kokku töötasu alammäära tõstmise aastatel 2014 ja 2015. Kokkuleppes laiendatakse töötasu alammäära kollektiivlepingu seaduse § 4 lõike 4 tähenduses ning kehtestatakse alammäär kohustuslikuna kõigile Eesti Vabariigis tegutsevatele tööandjatele ja töötajatele. Laiendatud tingimused on avaldatud väljaandes Ametlikud Teadaanded.

TLS § 29 lõige 5 sätestab volitusnormi, mille kohaselt Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega kindlale ajaühikule vastava töötasu alammäära. Käesoleva eelnõuga kehtestab Vabariigi Valitsus töötasu alammääraks sotsiaalpartnerite keskorganisatsioonide vahel kokkulepitud alammäära.

Eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Sotsiaalministeeriumi tööelu arengu osakonna peaspetsialist Mariliis Proos (mariliis.proos@sm.ee; tel 626 9255), Sotsiaalministeeriumi tööelu arengu osakonna töösuhete poliitika juht Seili Suder (seili.suder@sm.ee; tel 626 9191) Sotsiaalministeeriumi tööelu arengu osakonna juhataja Thea Treier (thea.treier@sm.ee; tel 626 9821). Seletuskirja lisa töötasu alammäära rahaliste mõjude kohta on koostatud Rahandusministeeriumi juhtimisel.

Juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Teet Torgo (teet.torgo@sm.ee; tel 626 9333).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Paragrahv 1 töötasu alammäära kehtestamine

Eelnõu kehtestab töötasu alammäära aastateks 2014 ja 2015. Eelnõuga kehtestatakse töötasu alammääraks Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Eesti Tööandjate Keskliidu vahel laiendatud kollektiivlepinguga kokkulepitud töötasu alammäär.

Välja kujunenud tava kohaselt lepivad üleriigilises töötasu alammääras kokku sotsiaalpartnerid. Eesti Ametiühingute Keskliidul ja Eesti Tööandjate Keskliidul on õigus kollektiivlepingu seaduse § 4 lõike 4 alusel omavahel sõlmitud kollektiivlepingut poolte kokkuleppel laiendada töötasu tingimuste osas. Käesolev eelnõu juhindub partnerite kokkuleppes ning kehtestab töötasu alammääraks nende poolt kokkulepitu.

Kooskõlas sotsiaalpartnerite kokkuleppes kehtestab määrus töötasu alammäärad järgmiselt:

1. 2014. aasta 1. jaanuarist tunnitasu alammääraks 2,13 eurot ja kuutasu alammääraks täistööajaga töötamise korral 355 eurot.
2. 2015. aasta 1. jaanuarist tunnitasu alammääraks 2,34 eurot ja kuutasu alammääraks täistööajaga töötamise korral 390 eurot.

Paragrahv 2 rakendussätted

Lõikega 1 tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2014. a kehtetuks senikehtiv töötasu alammäärade

määrus - Vabariigi Valitsuse 10.01.2013. a määrus nr 6 „Töötasu alammäära kehtestamine“ (RT I, 11.01.2013, 7).

Lõige 2 sätestab eelnõu jõustumise 1. jaanuaril 2014. a. Eraldi jõustumissäte on vajalik, kuna määruse jõustumisel tunnistatakse kehtetuks varemkehtinud töötasu alammäära määrus. Töötasu alammäära kehtivuses lünga vältimiseks peab varasem määr kehtima kuni käesoleva määruse uute määrade jõustumiseni 1. jaanuaril 2014. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul puudub otsene puutumus Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrus näeb ette suurema töötasu alammäära võrreldes kehtiva regulatsiooniga. Kehtiva määruse järgi on töötasu alammääraks tunnis 1,90 eurot ja töötasu alammääraks täistööajaga töötamise korral kuus 320 eurot. Töötasu alammäära tõus tähendab alammääraga seotud tasude tõusu era ja avalikus sektoris. Samuti suurenevad töötasu alammääraga seotud hüvitiste summad (näiteks vanemahüvitis). Alammäära tõus aitab kaasa vähekindlustatud isikute toimetuleku paranemisele.

Töötasu alammäära tõstmise mõju 2014. ja 2015. aasta riigieelarvele on positiivne.

4.1. Töötasu alammäära tõstmise mõju 2014. aasta riigieelarvele

Töötasu alammäära tõstmine 320 eurolt 355 eurole toob kaasa riigieelarvesse lisavahendeid 9,1 miljoni euro ulatuses.

Töötasu alammäära tõstmisega 355 eurole lisandub riigi tuludena 13,6 miljonit eurot. Kulusid lisandub 4,5 miljoni euro ulatuses.

Riigieelarve kulud tõusevad peamiselt tööjõukulude suurenemise tõttu ministeeriumites ning nende hallatavates asutustes, samuti kohalikes omavalitsustes. Ministeeriumite kulud, sealhulgas tööjõukulud, suurenevad eeldatavasti 2 miljoni euro võrra. Kohalike omavalitsuste tööjõukulud suurenevad eeldatavasti 2,3 miljoni euro võrra. Töötasu alammäära tõus toob kaasa ka töötasu alammääraga seotud hüvitiste suurenemise. Näiteks vanemahüvitise kulu eeldatav tõus on 1,3 miljonit eurot ning eeldatav lapsepuhkuse tasu kulu tõus 200 280 eurot. Määrus võib kaasa tuua ka kohalike omavalitsuste poolt makstavate toetuste ning hüvitiste tõusu, kuid määruse mõju ei ole antud juhul võimalik täpselt hinnata. Lähtuvalt kohaliku omavalitsuse autonoomia põhimõttest on kohalikud omavalitsused oma tegevuses iseseisvad ning nende poolt pakutavate hüvitiste ning toetuste maht on erinev.

Riigieelarve tulud tõusevad peamiselt maksude laekumise suurenemise tõttu. Prognoositav täiendav maksutulu on 13,5 miljonit eurot. Erasektori panus eeldatavasse maksulaekumisse on 11,9 miljonit eurot, avaliku sektori panus 1,6 miljonit eurot. Lisaks suurenevad tulud kriminaalmenetluse seadustiku alusel määratud sunniraha 79 tuhande euro võrra suurenemise tõttu.

4.2. Töötasu alammäära tõstmise mõju 2015. aasta riigieelarvele

Töötasu alammäära tõstmine 320 eurolt 390 eurole toob kaasa riigieelarvesse lisavahendeid 17,7 miljoni euro ulatuses.

Töötasu alammäära tõstmisega 390 eurole lisandub riigi tuludena 26,6 miljonit eurot. Kulusid lisandub 9 miljoni euro ulatuses.

Riigieelarve kulud tõusevad peamiselt tööjõukulude suurenemise tõttu ministeeriumites ning nende hallatavates asutustes, samuti kohalikes omavalitsustes. Ministeeriumite kulud, sealhulgas tööjõukulud, suurenevad eeldatavasti 4 miljoni euro võrra. Kohalike omavalitsuste tööjõukulud suurenevad eeldatavasti 4,5 miljoni euro võrra. Töötasu alammäära tõus toob kaasa ka töötasu alammääraga seotud hüvitiste suurenemise. Näiteks vanemahüvitise kulu eeldatav tõus on 2,5 miljonit eurot ning eeldatav lapsepuhkuse tasu kulu tõus 404 475 eurot. Määrus võib kaasa tuua ka kohalike omavalitsuste poolt makstavate toetuste ning hüvitiste tõusu, kuid määruse mõju ei ole antud juhul võimalik täpselt hinnata. Lähtuvalt kohaliku omavalitsuse autonoomia põhimõttest on kohalikud omavalitsused oma tegevuses iseseisvad ning nende poolt pakutavate hüvitiste ning toetuste maht on erinev.

Riigieelarve tulud tõusevad peamiselt maksude laekumise suurenemise tõttu. Prognoositav täiendav maksutulu on 26,5 miljonit eurot. Erasektori panus eeldatavasse maksulaekumisse on 23,5 miljonit eurot, avaliku sektori panus 3 miljonit eurot. Lisaks suurenevad tulud kriminaalmenetluse seadustiku alusel määratud sunniraha 71 tuhande euro võrra suurenemise tõttu.

Täpsemad kulud ja tulud riigieelarvele on toodud seletuskirjale lisatud Rahandusministeeriumi poolt koostatud mõjutabelis.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2014. a ehk samaaegselt Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Eesti Tööandjate Keskliidu vahelise laiendatud kollektiivlepinguga kokkulepitud 2014. aasta töötasu alammäära tõusuga.

6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumitele ja Riigikantseleile ning tutvumiseks sotsiaalpartneritele – Eesti Ametiühingute Keskliidule, Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioonile TALO, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Personalitöö Arendamise Ühingule PARE, Eesti Linnade Liidule ja Eesti Maomavalitsuste Liidule.